

Eesti Haigekassa

info@haigekassa.ee

23. märts 2018

Lisaandmete esitamine tervishoiuteenuste loetelu muutmise ettepanekute kohta

Taotlus nr. 1262 „Logopeedilise konsultatsiooni kaugteenus“:

1. Kas need üksikud juhud, kui taotletavat teenust on Eestis osutatud, on seda tehtud patsiendi jaoks tasulise teenusena (taotluses on märgitud, et kodeerimine Eesti Haigekassa teenusekoodides ei ole olnud võimalik)?

Jah, Eestis on eelnevalt osutatud teenust tasulise teenusena nii kliiniliste logopeedide kui ka eralogopeedide poolt.

2. Kas taotletavat teenust on Eestis osutatud ka kõneravi.ee keskkonna kaudu? Milline on olnud kasutuskogemus?

Siiani ei ole teenust kõneravi.ee keskkonna kaudu Eestis osutatud. Hetkel toimuva testimise järel on võimalik tasuline teenus avada ka klientidele.

Hetkel käib leheküljel teenuse testimine pilootkasutajatele nii brauseri-põhise videokõne komponendi kui ka suunatud Skype Video kaudu, mis annab kasutajatele valikuvõimaluse.

Kõneravi.ee keskkonna kaudu on senini loodud klientidele ja nende lähedastele logopeedilisi teraapiakavasid koduseks harjutamiseks visiitide vahelisel ajal. Eelnev kasutuskogemus puudutab eelkõige raviplaani säilitamist ning dünaamika hindamist. Kõneravi.ee keskkonna integreerimine töösse ei ole teenuse kasutamiseks kohustuslik lisa, kuid kindlasti toetab patsiendi iseseisev harjutamine e-visitide vahelisel ajal üldist teraapiat.

3. Kuidas on tagatud see, et esmase konsultatsiooni korral kaugteenusena ollakse teadlik patsiendi piisavate tehniliste vahendite olemasolust, tehniliste vahendite käsitlemise oskustest ja muudest kvaliteetse teenuse osutamiseks vajalikest tingimustest?

Selle saab kindlaks teha registreerimisvormis kõneravi.ee leheküljel või aja kokku leppimisel logopeedi poolt telefoni teel. Registreerimisel tehakse kindlaks patsiendi arvuti, tahvelarvuti või nutitelefoni ning veebikaamera olemasolu (15 FPS), internetiühendus (miinimum 150

EESTI LOGOPEEDIDE ÜHING

kbps) ning kas olemas on mikrofoni – seadmesse sisse ehitatud mikrofoni või peakomplektisiseehitatud mikrofoni.

Kui patsient registreerib teenusele kõneravi.ee keskkonna kaudu, peab ta registreerimisvormil kinnitama samuti tehniliste vahendite olemasolu.

Teenust saab kaugteenusena toimuda ainult juhul, kui patsient on sellega nõus ja soovib saada teenust teleteenusena. Registreerimisel peab patsient seda ka kinnitama. Lisame veel, et teenuse kättesaadavaks tegemise hetkel järgime kõiki eeldatavaid GDPR nõudeid, sh. ka patsiendilt nõusoleku võtmine.

4. Mis on peamine põhjus/peamised põhjused Eesti tingimustes, miks on teenust vaja osutada kaugteenusena?

1. Teenuse kättesaadavus ja logistilised väljakutsed:

- Probleemid patsientide mobiilsusega: paljudel logopeedilist teenust vajavatel patsientidel ei ole võimalik erinevate põhjuste tõttu logopeedi juurde / kabinetti teenusele minna. Põhjusteks võivad olla füüsilistest probleemidest tulenev liikumiskiiratus, elukoht maal logopeedist kaugel või elukoht maakonnas, kus puudub vajaliku kompetentsiga logopeed (nt. Eesti saared).
- Logopeedid on koondunud linnadesse: osades maakondades puuduvad kõigile patsiendirühmadele vajalike kompetentsidega logopeedid. Kaugteenus annab võimaluse näiteks Saaremaa ja Hiiumaa patsiendile suhelda Tartus asuva logopeediga.

2. Mugavus ja aja kokkuvõtteid patsiendile ja tema lähedastele

- Kaugteenus säästab lisaks patsiendile oluliselt aega ka tema lähedastele. Laste puhul saab lapsevanem lapse hõlpsasti üle videokõne logopeediga ühenduda ning ei pea seetõttu teatud juhtudel vaba tööpäeva võtma.

3. Teraapia osutamine patsiendile tuttavas ja funktsionaalses keskkonnas (kodus) on näidanud positiivset mõju üldisele teraapia efektiivsusele (1, 2).

5. Kuidas on kujunenud/kust tuleneb kõneravi.ee platvormi kasutamise maksumus 2,5 eurot ühe teenuse osutamise korra kohta?

Teenuse üldine hind on jäetud samaks praegu kehtiva logopeedi konsultatsiooni või teraapia hinnaga ning hinna komponendid, mis kaugteenuse puhul on võimalik teostada kõneravi.ee keskkonna poolt, on andnud tulemuseks 2,5 €. Kõik komponendid peale logopeedi ning logopeedi vastuvõturuumi on jäetud kõneravi.ee platvormile.

Sellise hinna juures on teenuse pakkumine koos sinna juurde kuuluva kasutajate haldamise ning toimunud visiitide kohta logide pidamisega kõneravi.ee keskkonna haldajatele majanduslikult otstarbekas.

Teenuse kodeerimine ja Haigekassale vajalike andmete esitamine lepatakse kokku eraldi enne teenuse kättesaadavaks tegemist avalikkusele.

EESTI LOGOPEEDIDE ÜHING

6. Kas taotletava teenuse tegevuste kirjeldus ja ajaline jaotus on sama, mis näost-näku teenuse osutamise puhul (30 min. konsultatsiooni ettevalmistus ja dokumenteerimine, 60 min vahetu töö patsiendiga)? Kui ei, siis milline see on?

Jah, tegevuste kirjeldus ja ajaline jaotus on sama nagu näost-näku teraapia osutamisel.

7. Kas Euroopa riikides või mujal aktsepteeritud ravijuhistes on kirjeldatud tehnilisi nõudmisi, millele peab kvaliteetne kaugteenus/kvaliteetne videoühendus vastama? Kas tulemused on samad nii nutitelefoni kui arvuti kasutamisel?

Euroopas on näiteks Hollandis logopeedia kaugteenused kindlustaja poolt kaetud. Tehniliste detailsete nõudmistega ravijuhendeid pole inglisekeelsetena kättesaadavad. Üldiselt nõutakse teenusepakkujate kodulehtedel arvuti, videokaamera, mikrofoni ning internetiühenduse olemasolu.

Ameerikas on seatud tehnilised tingimused *American Speech-Language-Hearing Association*'i poolt. Tehnilised nõudmised kaugteenusele on arvuti, tahvelarvuti või nutitelefoni ning veebikaamera olemasolu (15 FPS), internetiühendus (miinimum 150 kbps) ning olenevalt kas seadmesse sisse ehitatud mikrofoni või peakomplekt sisseehitatud mikrofoni (3).

Taotlus nr. 1263 „Logopeedilise teraapia kaugteenus“:

1. Taotluses on välja toodud, et logopeedilise teraapia kaugteenuse puhul on vajalik patsiendi eelnev hindamine (saamaks aru, kas konkreetsel juhul on teenuse osutamine kaugteenusena võimalik ja näidustatud) ning ka see hindamine võib toimuda logopeedilise konsultatsiooni kaugteenuse abil. Kas teatud juhtudel on tõepoolest realistlik, et ravi jooksul patsiendiga näost-näku kohtumist ei toimu? Kas ei peaks olema tagatud vähemalt üks näost-näku kohtumine ravi alustamiseks?

Jah, teatud juhtudel võib olla võimalik kogu logopeediline teraapia kaugteenusena osutada. See, kas see võiks nii toimuda, on logopeedi otsustada ning teatud juhtudel on kindlasti vajalik ka näost-näku kohtumine.

Näiteks *The Lee Silverman Voice Treatment (LSVT)*, teraapiavorm kõnehäiretele Parkinsoni tõve puhul, ei nõua teraapia osutamist näost-näku ning patsiendi soovi korral ning logopeedi vastutusel on võimalik osutada kogu teraapia üle videoühenduse (4). Inglismaal on samuti kasutusel varajase märkamise diagnostika tarkvara, mis ongi üles ehitatud mobiilisalvestustele, mille abil logopeed hinnangu saab anda ning teraapia kavandada. Samuti eksisteerib terve hulk vaimse tervise videokõne teel pakutavaid teraapiateenuseid, mis ei eelda näost-näku kohtumist, USA näitel on terapeut tihti teises osariigis.

Logopeediakliiniku kliinilisel logopeedil, Riin Naestemal, on samuti kogemusi kogu logopeedilise teraapia osutamisega üle videoühenduse: 1) Parkinsoni tõvega patsientide puhul: patsient saadab oma haigusloo ning palutud häälenäidised; häälenäidiste põhjal saab teostada analüüsi ja video põhjal vastavalt vajadusele muid parameetreid hinnata ning seejärel

EESTI LOGOPEEDIDE ÜHING

vastavalt protokollile teraapiaga alustada; 2) funktsionaalse düsfoonia korral: arsti hinnangu olemasolul on terve teraapia üle videoühenduse täiesti võimalik, analoogselt vastavad häälenäidised; 3) väikelaste kogelus: teraapia samuti võimalik üle videoühenduse, kuna väikelaste kogeluse ravi seisneb eelkõige kaugteraapias ehk vanemate nõustamises, kõnesujuvuse mudeldamises. Sellisel juhul on põhitöö pere kanda ning vanem peab nagunii filmima oma ühistegevusi lapsega ning selle põhjal valitakse järgmised sammud ja ülesanded logopeedilises teraapias.

Kõik need näited tõestavad, et logopeediline teraapia võib toimuda täies ulatuses üle videoühenduse, aga see ei ole kindlasti kohustus ei patsiendile ega logopeedile ning otsus teraapia toimumise vormi kohta võetakse vastu mõlema osapoole nõusolekul.

2. Kas need üksikud juhud, kui taotletavat teenust on Eestis osutatud, on seda tehtud patsiendi jaoks tasulise teenusena (taotluses on märgitud, et kodeerimine Eesti Haigekassa teenusekoodides ei ole olnud võimalik)?

Jah, Eestis on eelnevalt osutatud teenust tasulise teenusena nii kliiniliste logopeedide kui ka eralogopeedide poolt.

3. Kas taotletavat teenust on Eestis osutatud ka kõneravi.ee keskkonna kaudu? Milline on olnud kasutuskogemus?

Siiani ei ole teenust kõneravi.ee keskkonna kaudu Eestis osutatud. Hetkel toimuva testimise järel on võimalik tasuline teenus avada ka klientidele.

Hetkel käib leheküljel teenuse testimine pilootkasutajatele nii brauseri-põhise videokõne komponendi kui ka suunatud Skype Video kaudu, mis annab kasutajatele valikuvõimaluse.

Kõneravi.ee keskkonna kaudu on senini loodud klientidele ja nende lähedastele logopeedilisi teraapiakavasid koduseks harjutamiseks visiitide vahelisel ajal. Eelnev kasutuskogemus puudutab eelkõige raviplaani säilitamist ning dünaamika hindamist. kõneravi.ee keskkonna integreerimine töösse ei ole teenuse kasutamiseks kohustuslik lisa, kuid kindlasti toetab patsiendi iseseisev harjutamine e-visitide vahelisel ajal üldist teraapiat.

4. Kuidas on tagatud see, et esmase teraapia korral kaugteenusena ollakse teadlik patsiendi piisavate tehniliste vahendite olemasolust, tehniliste vahendite käsitlemise oskustest ja muudest kvaliteetse teenuse osutamiseks vajalikest tingimustest?

Selle saab kindlaks teha registreerimisvormis või aja kokku leppimisel logopeedi poolt telefoni teel. Registreerimisel tehakse kindlaks patsiendi arvuti, tahvelarvuti või nutitelefoniga ning veebikaamera olemasolu (15 FPS), internetiühendus (miinimum 150 kbps) ning kas olemas on mikrofoni - seadmesse sisse ehitatud mikrofoni või peakomplekt sisseehitatud mikrofoni.

Kui patsient registreerib teenusele kõneravi.ee keskkonna kaudu, peab ta registreerimisvormis kinnitama samuti tehniliste vahendite olemasolu. kõneravi.ee keskkonda saab patsiendi suunata tema perearst pärast logopeedi juurde suunava saatekirja vormistamist.

EESTI LOGOPEEDIDE ÜHING

Teenus saab kaugteenusena toimuda ainult juhul, kui patsient on sellega nõus ja soovib saada teenust teleteenusena. Registreerimisel peab patsient seda ka kinnitama.

5. Mis on peamine põhjus/peamised põhjused Eesti tingimustes, miks on teenust vaja osutada kaugteenusena?

1. Teenuse kättesaadavus ja logistilised väljakutsed:

- Probleemid patsientide mobiilsusega: paljudel logopeedilist teenust vajavatel patsientidel ei ole võimalik erinevate põhjuste tõttu logopeedi juurde / kabinetti teenusele minna. Põhjusteks võivad olla füüsilistest probleemidest tulenev liikumiskiiratus, elukoht maal logopeedist kaugel või elukoht maakonnas, kus puudub vajaliku kompetentsiga logopeed (nt. Eesti saared).
- Logopeedid on koondunud linnadesse: osades maakondades puuduvad kõigile patsiendirühmadele vajalike kompetentsidega logopeedid. Kaugteenus annab võimaluse näiteks Saaremaa ja Hiiumaa patsiendile suhelda Tartus asuva logopeediga.

2. Mugavus ja aja kokkuvõtteid patsiendile ja tema lähedastele

- Kaugteenus säästab lisaks patsiendile oluliselt aega ka tema lähedastele. Laste puhul saab lapsevanem lapse hõlpsasti üle videokõne logopeediga ühenduda ning ei pea seetõttu teatud juhtudel vaba tööpäeva võtma.

3. Teraapia osutamine patsiendile tutavas ja funktsionaalses keskkonnas (kodus) on näidanud positiivset mõju üldisele teraapia efektiivsusele (1, 2).

6. Kuidas on kujunenud/kust tuleneb kõneravi.ee platvormi kasutamise maksumus 2,5 eurot ühe teenuse osutamise korra kohta?

Teenuse üldine hind on jäetud samaks praegu kehtiva logopeedi konsultatsiooni või teraapia hinnaga ning hinna komponendid, mis kaugteenuse puhul on võimalik teostada kõneravi.ee keskkonna poolt, on andnud tulemuseks 2,5 €.

Kõik komponendid peale logopeedi ning logopeedi vastuvõturuumi on jäetud kõneravi.ee platvormile.

Sellise hinna juures on teenuse pakkumine koos sinna juurde kuuluva kasutajate haldamise ning toimunud visiitide kohta logide pidamisega kõneravi.ee keskkonna haldajatele majanduslikult otstarbekas.

7. Kas taotletava teenuse tegevuste kirjeldus ja ajaline jaotus on sama, mis näost-näkku teenuse osutamise puhul (20 min. teraapia ettevalmistus, 50 min. vahetu töö patsiendiga ja 20 min. dokumenteerimine)? Kui ei, siis milline on ajaline jaotus tegevuste vahel?

Jah, tegevuste kirjeldus ja ajaline jaotus on sama nagu näost-näkku teraapia osutamisel.

8. Kas Euroopa riikides või mujal aktsepteeritud ravijuhistes on kirjeldatud tehnilisi nõudmisi, millele peab kvaliteetne kaugteenus/kvaliteetne videoühendus vastama? Kas tulemused on samad nii nutitelefoni kui arvuti kasutamisel?

EESTI LOGOPEEDIDE ÜHING

Euroopas on näiteks Hollandis logopeedia kaugteenused kindlustaja poolt kaetud. Tehniliste detailsete nõudmistega ravijuhendeid pole inglisekeelsetena kättesaadavad. Üldiselt nõutakse teenusepakkujate kodulehtedel arvuti, videokaamera, mikrofoni ning internetiühenduse olemasolu.

Ameerikas on seatud tehnilised tingimused *American Speech-Language-Hearing Association*'i poolt. Tehnilised nõudmised kaugteenusele on arvuti, tahvelarvuti või nutitelefone ning veebikaamera olemasolu (15 FPS), internetiühendus (miinimum 150 kbps) ning olenevalt kas seadmesse sisse ehitatud mikrofoni või peakomplekt sisseehitatud mikrofoni (3).

Viited

1. McCue M, Fairman A, Pramuka M. Enhancing Quality of Life through Telerehabilitation. *Physical Medicine and Rehabilitation Clinics of North America*. 2010; 21(1): 195–205.
2. World Health Organization. ICF: International classification of functioning, disability, and health. Geneva: WHO; 2001.
3. American Speech-Language-Hearing Association. [WWW] https://www.asha.org/PRPSpecificTopic.aspx?folderid=8589934956§ion=Key_Isues (08.03.2018)
4. LSVT Global. [WWW] <https://www.lsvtglobal.com/patient-resources/lsvt-eloud-experts> (08.03.2018)

Lugupidamisega Aaro Nursi /allkirjastatud digitaalselt/
Eesti Logopeedide Ühing, meditsiinilogopeedide esindaja